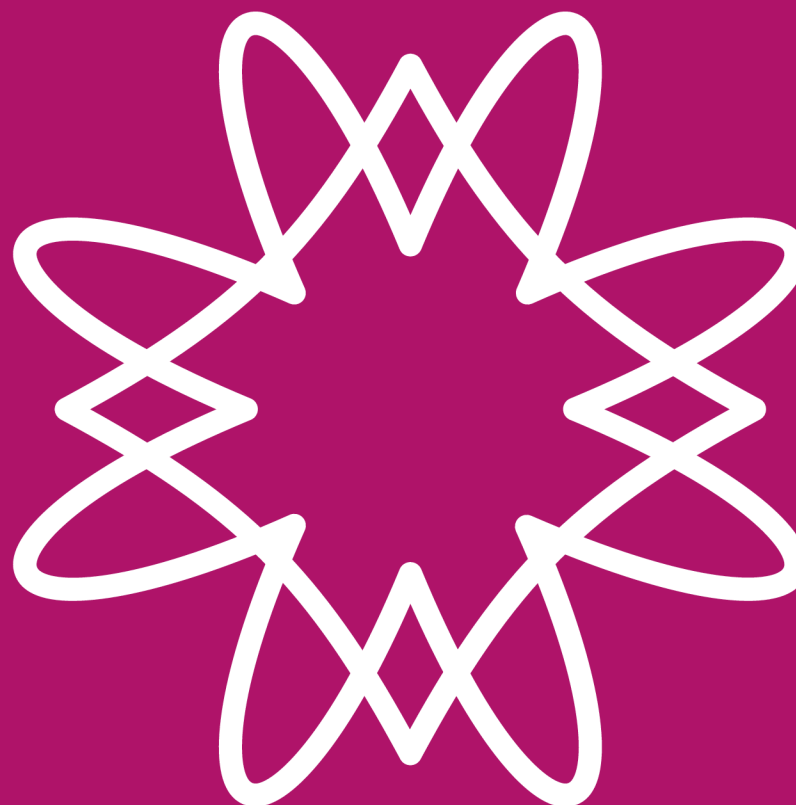

God kontakt og fællesskab med forældre

- en nøgle til små
børns udvikling
og deltagelses-
muligheder

Viden og refleksioner, der styrker
forældresamarbejde og
pædagogisk praksis for at være
Sammen om Børn

Videnshæftet her er til jer ...

...der er medarbejdere, forældre, ledere, husråd og forældrebestyrelser i dagtilbud. Til jer, der gerne vil skabe fællesskaber, som flere forældre har lyst til at deltage i, og som styrker samspillet mellem forælder og barn.

Hæftet giver:

- Perspektiver på det lille, nære fællesskab som en ny vej at gå i det forebyggende forældresamarbejde.
- Eksempler på, hvordan en ny praksis kan se ud, og hvilken værdi det kan give at deltage i det lille, nære fællesskab.
- Inspiration til spørgsmål, som I kan drøfte fx på personalemøder, i forældrebestyrelser og mindre grupper af forældre.

Læs hele serien:

Videnshæfte 1

God kontakt og fællesskab med forældre

- en nøgle til små børns udvikling og deltagelsesmuligheder

Videnshæfte 2

Professionel praksis med forældre

- 5 kerneelementer, der styrker tilknytning og følelsesmæssig udvikling

Videnshæfte 3

Ledelse af pædagogisk praksis

- der styrker og forankrer fællesskaber med forældre

Hvad er Sammen om Børn (SOB)?

Alle børn har brug for en tryk tilknytning og gode relationer i deres opvækst. Måderne, hvorpå de nære voksne indgår i samspil og samvær med det lille barn, er afgørende for børns muligheder for deltagelse, trivsel og udvikling – både på kort og længere sigt.

Det er udgangspunktet for, at Ballerup Kommune med støtte fra Nordea fonden har udviklet *Sammen om Børn*. En tilgang, hvor vi både i og gennem fællesskaber har fokus på at styrke det lille barns følelsesmæssige udvikling. Det gælder både små børn i almindelighed og i særdeleshed dem, der af den ene eller anden grund er havnet i en udsat eller sårbar position.

Scan QR-koden og se en explainervideo eller gå til sammenomboern.dk

God læselyst!

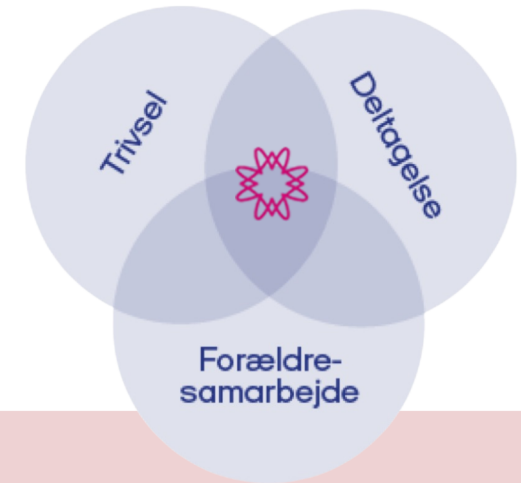
SOB - fællesskabet som et bud på en ny praksis

De nære voksnes samspil med det lille barn er afgørende for barnets trivsel, udvikling og deltagelsesmuligheder i livet. Når små børns udvikling skal gives de bedst mulige betingelser, må det derfor altid ske i lyset af relationerne mellem børn, forældre og pædagogisk personale i dagtilbuddene.

Sammen om Børn er ambitionen om at gøre noget andet og bedre for alle børn og familier, særligt hvor samspillet og tilknytningen i de tidlige år ellers kan få en svær start.

Med afsæt i fagligt funderet viden og afprøvning i praksis sammen med børn og forældre, giver *Sammen om Børn* bud på:

- Hvordan og hvorfor nye former for små nære fællesskaber mellem professionelle, forældre og børn er en nøgle til at styrke tilknytning og børns følelsesmæssige udvikling.
- Hvad pædagogisk personale konkret kan gøre, som understøtter udvikling, trivsel og deltagelsesmuligheder for flere børn og forældre.
- Hvordan faglig ledelse og kompetenceudvikling kan og skal ske tæt på praksis - sammen med børn og forældre - for at nye kompetencer, viden og et fælles mindset omsættes i en styrket og varig praksis.

Sammen om Børn **- mindset og tilgang**

Trivsel, deltagelse og godt samarbejde med forældre hænger tæt sammen, og de er alle vigtige for barnets trygge tilknytning og følelsesmæssige udvikling.

Fællesskabet med og mellem forældre er et vigtigt sted at øve sig og få nye handlemuligheder i samspillet. Deltagelse i fællesskabet styrker både relationen mellem barn og forælder og den pædagogiske praksis i dagtilbuddet.

Fællesskab er en nøgle til læring og udvikling - for børn, forældre og pædagogisk personale

Alle har brug for fællesskaber

Alle børn har brug for tryk tilknytning og gode relationer for at trives og udvikle sig.

Derfor er udgangspunktet i *Sammen om Børn*, at alle forældre kan have glæde af at deltage i fællesskaber, hvor de får indsigt i barnets følelsesmæssige behov og støttes i forældrerollen. Det kan skabe tryghed og nye handlemuligheder for forældrene og dermed sætte positive spor i børnenes udvikling og deltagelsesmuligheder.

Når vi er sammen om børn, GØR vi noget sammen

Fællesskaberne i *Sammen om Børn* adskiller sig fra oplæg og undervisning af forældrene eller en-til-en-orienterede indsatser for enkelte børn og familier. Som det nye tilrettelægges mindre fællesskaber for grupper af børn og forældre (typisk 3-5 familier).

Gennem tid til leg for børn og voksne samt dialog med de enkelte forældre om det, de oplever i samspillet med barnet, bliver fællesskabet en fælles læringsarena.

Det giver værdifulde fælles erfaringer med gode måder at opnå kontakt, aflæse og støtte barnet, som forældre og pædagogisk personale har glæde af - både som nye handlemuligheder for den enkelte og som fælles erfaringer at bygge på i det videre samarbejde.

"Tilknytning til fællesskabet er væsentligt for alle børn og unge. Det er i fællesskabets relationer, at den enkeltes identitet skabes. Det er her, børn og unge oplever den bekræftelse, anerkendelse og mangfoldighed, som styrker dem til at kunne begå sig og trives fagligt og socialt."

Børne- og ungepolitikken, Ballerup Kommune

Rart at se mit barn
prøve noget nyt af og
undersøge verdenen. Det
giver helt vildt god mening.

Forælder

Det følelsesmæssige i centrum

Det lille barn fødes med et kognitivt, motorisk og følelsesmæssigt udviklingspotentiale. Den følelsesmæssige udvikling og trygge tilknytning sker i barnets tidligste år og kan kun finde sted i relation til andre mennesker.

De nye former for små fællesskaber giver mulighed for, at forældre kan spejle sig i det pædagogiske personales adfærd. De kan gøre sig egne erfaringer med at støtte barnets følelsesmæssige udvikling ved at afstemme, regulere og guide barnet og derigennem mindske risikoen for at havne i afmagtssituationer, der kan føre til vrede, trusler o.l.

Fællesskaberne formes sammen med forældrene

Ønsket er at skabe fællesskaber, hvor forældre oplever sig inviteret ind som aktive deltagere i noget, der giver mening for dem og deres barn.

Sammen om Børn hviler på en styrket praksis for at skabe rum med en tryk og positiv atmosfære, hvor forældre kan præge fællesskaberne med afsæt i det, der optager dem i forældreskabet og samspillet med deres barn.

De styrkede samværs- og dialogformer giver nye erfaringer og glæde i samspillet med barnet og åbner for, at forældre kan dele tvivl og bekymringer med det pædagogiske personale og med hinanden.

Ny og styrket praksis skal skabes og ledes i praksis

At udvikle og forankre en ny styrket praksis kræver faglig ledelse, der går tæt på praksis og støtter medarbejderne i at få øje på, hvad kvalitet i relationerne og samspillet i fællesskabet med børn og forældre er og kan være.

Lederen skal vise vejen og være tydelig i sin kommunikation om fællesskabernes betydning. Samtidig skal lederen give plads til, at medarbejdere og forældre selv kan afprøve det nye, mærke virkningen, justere og forme fællesskaberne. Det sker gennem kollegial sparring og mesterlære, hvor lederen selv er en vigtig deltager undervejs.

Det kræver, at lederen selv er godt klædt på og har adgang til sparring, fællesskab og samarbejde med andre ledere og samarbejdspartnere.

Fire fællesskabsformer, der styrker forældre-barn-samspillet

Det lille fællesskab er en ny form for forældresamarbejde, hvor formålet er, at barnets nære voksne (forældre og pædagogisk personale) er sammen om leg og aktiviteter, der fremmer barnets tilknytning og udvikling.

Dette sker i mindre grupper, hvor der også er tid til nærvær og dialog, så de voksne sammen kan blive klogere på, hvad der virker godt for netop de børn og forældre, der deltager.

De fire fællesskabsformer hedder **SOB-pakken**, **Babycafe**, **Fællespraksis** og **Salonfællesskaber**.

Du kan læse lidt mere om dem på næste side.

Fællesskaberne er fleksible og tilpasses lokale behov og børnenes alder og udvikling. Erfaringerne viser, at det er vigtigt at møde de ønsker og behov, de deltagende familier har, fx drøftelser om søvn, ensomhed og frustration. Typisk deltager 3-5 familier, bortset fra SOB-pakken, som er et tilbud til den enkelte familie.

De fleste fællesskaber afholdes i børnehusene og har en varighed på 45 min.-2 timer pr. gang afhængig af børnenes alder. Der er som regel 3-4 mødegange, men både forældre og pædagogisk personale ser potentiale i også at lave længere forløb.

Der er gode erfaringer med at servere lidt spiseligt til deltagerne i fællesskabet, fx frugt, grønt eller kiks. Det bringer gruppen sammen og giver en let og uformel stemning, der gør det let at få samtalen i gang.

SOB-fællesskaber betyder, at:

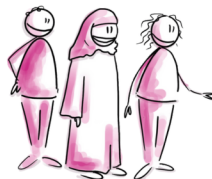
- Forældre og pædagogisk personale er sammen om børnene.
- Fællesskaberne skal bidrage til børns trygge tilknytning gennem praksislæring.
- Fællesskaberne skal få forældrene til at føle sig trygge og velkomne i børnehuset.

Før start i dagtilbud**SOB-pakken**

Besøg i familien af en sundhedsplejerske og en pædagog fra barnets kommende børnehus, når barnet er 6-8 mdr.

Desuden et tilbud om ca. fire legebesøg de sidste 3-4 mdr., før barnet starter i børnehuset.

Ved legebesøgene bliver barn og forældre inviteret til at deltage sammen med en mindre gruppe børn. Under besøgene er der lege og aktiviteter, der understøtter barnets følelsesmæssige udvikling.

Op til start i dagtilbud**Babycafé**

Et fællesskab for en mindre gruppe af forældre og deres børn før start i børnehuset.

Familierne mødes om formiddagen til fælles lege og aktiviteter, der understøtter den følelsesmæssige udvikling, og familierne lærer pædagogen, de andre familier og stedet at kende.

Som en del af dagtilbudslivet**Fællespraksis**

- A)** En enkelt forælder eller et forældrepar og deres barn *eller*
- B)** En mindre gruppe af forældre.

Familierne inviteres til at deltage i fælles aktiviteter og lege i løbet af dagen eller om eftermiddagen. Det kan fx være forløb som Leg og samspil for børn og voksne, Legehold eller Legefællesskab. Her får børn, forældre og pædagogisk personale sammen erfaring med forskellige aktiviteter og lege, der understøtter den følelsesmæssige udvikling.

Salonfællesskab: Et fællesskab for en mindre gruppe, hvor der veksles mellem samtalsaloner for forældre og legesaloner for børn og forældre.

Samtalsalon er et struktureret dialogformat, hvor forældrene får anledning til at tale om det, der optager dem i samspillet med barnet. Det er typisk om aftenen. Legesaloner med børnene afholdes om eftermiddagen, hvor børn, forældre og pædagogisk personale sammen får erfaring med forskellige aktiviteter og lege, der understøtter den følelsesmæssige udvikling.

Forældrefællesskaber er positivt samvær og godt samspil gennem:

- Fælles lege og aktiviteter, hvor børn og voksne leger sammen både for sjov og alvor, og hvor legen bliver et rum til at få erfaringer med samspil, kontakt og dét at aflæse og støtte sit barn.
- Tid til dialog om, hvad der er godt, og hvad der bekymrer. Deltagerne lytter til hinanden og deler det, der fylder, på måder, som kan give genkendelse og støtte. Det styrker relationerne forældrene imellem og mellem det pædagogiske personale og forældre.

Tip

Kontakt distriktslederne, hvis du vil høre mere om fællesskaberne og de materialer, der er udviklet.

Se kontaktinfo på
sammenomboern.dk

Vi har allerede systematikker for invitere forældre til samtaler og arrangementer. Det nye er, at når noget bøvler, så inviterer vi til at være med til at gøre noget i et fællesskab med andre - et fællesskab, som er tilrettelagt netop til dem, der kan have glæde af det.

Dagtilbudsleder

Scan og se en
explainervideo om
Sammen om Børn

Glimt af gode erfaringer

De første mødegange søger børnene hurtigt tilbage til deres forældre, når de udforsker nye aktiviteter i fællesskabet. I takt med at børnene bliver mere trygge, udforsker de mere aktivt og bliver optaget af aktiviteterne. Når aktiviteterne gentages og bliver genkendelige for børnene fra gang til gang, sker der en udvikling i deres mod til at engagere sig og udforske på egen hånd.

En forælder fortæller om sine tanker og oplevelser med barnet. Det åbner for dialogen, og flere forældre deler deres erfaringer. Det styrker kendskabet og tilliden til hinanden i fællesskabet.

Den første mødegang i fællesskabet er det primært børnene, der er aktive i legene, men allerede anden mødegang deltager flere forældre aktivt i legene med deres barn og de andre familier. For eksempel inviterer en far og hans datter de andre familier til at synge en sang, som de har øvet derhjemme. Det skaber en god stemning, hvor forældrene ikke kun deltager, men også inspirerer hinanden til at engagere sig.

**Forældre, man har lavet
noget sammen med, har
man en relation til.**

Forælder

**Vi har alle udfordringer
med vores barn, og det er rart
at spejle sig i andre familier -
det giver en tryghed og tro
på, at jeg gør det godt nok.**

Forælder

**Det er mere
personligt
- jeg tør sige mere om,
hvad jeg har brug for.**

Forælder

I et af fællesskaberne har en forælder svært ved at regulere sit barns adfærd under en leg. En anden forælder tilbyder sin hjælp og støtter den udfordrede forælder, og det gør situationen lettere at håndtere.

Et barn, der de første mødegange var tilbageholdende, viser lyst til at deltage, efter at de hjemme har lavet de samme lege som i fællesskabet. Ligeledes har en anden familie brugt legene med sæbebobler derhjemme. Det giver en positiv spiral, hvor forældre hjemme får flere gode erfaringer i deres eget samspil med barnet, og det styrker barnets deltagelsesmuligheder i fællesskabet med andre børn og voksne i dagtilbuddet.

Det nye, vi gør i fællesskabet, styrker trygge relationer og tryk tilknytning

I dagtilbuddenes forældresamarbejde er den tætte relation og kontakten i hverdagen allerede en vigtig del af praksis. Der er systematikker for samtaler og opmærksomhed på at reagere tidligt ved bekymringer. Det danner et solidt fundament.

De nye mindre fællesskaber handler om at styrke forældrenes tryghed, handlemuligheder og oplevelse af at høre til og have relationer at trække på hos det pædagogiske personale og andre forældre. Forældre bliver inviteret ind i hverdagssituationer og samspil, hvor samvær, nærvær og gensidig interesse får plads.

Det pædagogiske personale tager aktivt ansvar som værter for fællesskaberne. De bruger deres viden og kompetencer til at understøtte samværet, så der skabes de bedst mulige betingelser for mødeøjeblikke af høj kvalitet, hvor forældrenes viden om deres barn, deres liv og deres behov bringes i spil.

Forældresamarbejde Dét, vi allerede har og gør	Forældresamarbejde Det nye, vi gør og styrker
Vi har systematikker for at invitere alle forældre til samtaler og møder ved opstart, overgange og til fælles arrangementer fx gennem fælles opslag og AULA.	I vores invitation til fællesskaber prioriterer vi personlig kontakt, og er optaget af, hvad der kan være meningsfulde fællesskaber for de enkelte.
Det er i nogen grad op til forældrene selv at finde sammen i rammerne for fælles møder og arrangementer.	Vi faciliterer møder og dialoger, hvor kontakt og samtaler mellem forældre kan vokse frem.
Vi er i dialog om dagtilbuddets praksis, rutiner og gensidige forventninger mellem os og forældrene.	Vi skaber åbninger i hverdagen, hvor forældre kan deltage og opleve barnet i relation og samspil med os, i vores praksis.
Vi er i dialog om barnets trivsel og udvikling.	Vi fremhæver og spørger ind til forældrenes oplevelser af og samspil med barnet, og vi lader fællesskabet præge af dét, der har betydning i deres hverdag med barnet.
Systematik for dialoger følger fx barnets alder, og øges i omfang, når der er begyndende bekymring.	Vi starter med det positive og inviterer til fællesskaber, hvor vi gør os erfaringer sammen, som der kan trækkes på, hvis der opstår tvivl og bekymringer.
Vi guider og støtter forældre igennem dialog og formidler viden til større forældregrupper, eller en-til-en orienterede indsatser for enkelte børn og familier.	I fællesskaberne gør vi det gode samspil til en fælles læringsarena ved at gå forrest i lege og samspil, der giver forældrene erfaringer med gode måder at aflæse og regulere barnets følelser og behov.

Vi taler med forældrene om, hvorfor fællesskabet er værdifuldt for dem og deres barn

Tilbuddet om at deltage i små, nære fællesskaber med andre børn og forældre er nyt og anderledes. Man inviteres til at lege med sit barn sammen med andre forældre og pædagogisk personale, og samtalerne kan foregå på andre måder, end man som forældre måske er vant til.

Derfor gør de pædagogiske medarbejdere og ledere sig umage med at skabe trygge rammer, hvor der er plads til være usikker eller i tvivl, og hvor det er muligt at være med i sit eget tempo og på sin egen måde.

Mange forældre kan blive i tvivl om, hvorvidt der er noget galt, når de får invitationen til et *Sammen om Børn*-fællesskab. Det er vigtigt at fortælle den enkelte forælder om fællesskabet som en rar og glædesfyldt stund med en lille gruppe af familier, og at forklare, hvorfor netop de bliver inviteret.

Den personlige kontakt mellem mødegangene har stor betydning, både som en støtte og som en venlig reminder i en travl hverdag.

***Sammen om Børn* tilbyder fællesskaber**, der imødekommer de grundlæggende behov for trygge relationer og deltagelsesmuligheder, som alle børn og forældre har. Det sker med respekt for og anerkendelse af, at ingen er ens eller har samme forudsætninger i livet.

Invitationen til at være med i et fællesskab er ikke et spørgsmål om at være i en særlig udsat position, men om at være en del af et meningsfuldt samspil.

Omdrejningspunktet er, at alle kan opleve bekymringer eller tvivl i samspillet med deres barn.

Hvordan skaber vi sammen meningsfulde fællesskaber for og med forældre?

Dialog og refleksion for personale, ledere, husråd og bestyrelser

- Hvordan arbejder vi systematisk med at skabe deltagelsesmuligheder og fællesskaber, som de enkelte forældre kan spejle sig i og se mening i?
- Hvilken kontakt og hvilket kendskab har vi til de enkelte forældre - og hvad gør det muligt at skabe trygge relationer til dem alle?
- Hvad ved - eller antager - vi om forældrene, som kan hjælpe til eller måske stå i vejen for et godt samarbejde? Hvilke blinde pletter skal vi være opmærksomme på hos os selv?
- Hvordan inddrager vi forældrenes perspektiver i vores arbejde med børns følelsesmæssige udvikling? Hvad kunne vi blive bedre til?
- Hvordan ser vi forbindelsen mellem vores faglige arbejde med gode børnefællesskaber og gode forældrefællesskaber? Hvad kan vi styrke?
- Når vi læser erfaringerne fra *Sammen om Børn*, hvad inspirerer det os til at justere eller gøre nyt i vores egen praksis for forældresamarbejde?

Dialogspørgsmål til samtaler med forældre

- Hvad betyder det for dig at være en del af et fællesskab omkring dit barn og de andre børn her i huset?
- Hvornår oplever du, at du har fået noget med dig i mødet med andre forældre – eller i samværet med det pædagogiske personale?
- Hvad gør det nemt eller svært for dig at deltage i fællesskaber her? Og hvad giver dig lyst til at komme?
- Når du tænker på dit barns trivsel og udvikling, hvad vil du gerne vide mere om eller støtte dit barn bedre i?
- Hvad oplever du, at det pædagogiske personale er gode til? Og hvad kunne vi gøre mere af for at støtte dig i dit forældreskab?
- Har du oplevet situationer, hvor det var hjælpsomt at dele tanker, tvivl eller bekymringer med det pædagogiske personale eller andre forældre? Hvad gjorde det muligt for dig at dele?
- Hvis du selv skal pege på en aktivitet eller en måde at mødes på med andre forældre og det pædagogiske personale, som giver mening for dig, hvad skulle det så være?

Kort om Sammen om Børn

Sammen om Børn (SOB) er drømmen om at gøre noget godt for alle børn i alderen 0-6 år med fokus på at gøre en reel forskel for børn og familier i potentielt udsatte positioner.

Over en fire-årig periode har dagtilbudsdistrikterne Hedegården og Baltorp udviklet og forankret nye former for fællesskaber mellem børn, forældre og professionelle.

Det har været en omfattende indsats, der har været både ambitiøs og innovativ i sin tilgang.

Dagtilbuddene, dagplejen og deres tværfaglige samarbejdspartnere har højnet deres kompetencer og kvalificeret deres forståelser af, hvordan samspillet mellem børn, forældre og professionelle kan styrkes for at give børnene den bedst mulige start i livet.

Udviklingen af den styrkede praksis står også på skuldrene af de ledere og professionelle, der gennem fire år har arbejdet med at blive klogere, gøre nye erfaringer og ikke mindst ændre deres eksisterende praksis og forståelser af, hvordan de bedst møder og samarbejder med familier.

I tre videnshæfter bliver de udviklede metoder og erfaringer delt til inspiration for andre dagtilbud og kommuner, der ønsker at styrke den tidlige tilknytning og relationsdannelse gennem stærkere fællesskaber med og for børn og familier.

Hammer&Hollænder har bistået Ballerup Kommune med at udarbejde disse videnshæfter.

Sammen om Børn er udviklet af dagtilbudsdistrikterne Hedegården og Baltorp i Ballerup Kommune.

Distrikt Baltorp består af børnehusene Askelunden, Grantofte, Stjernehuset, Bispevangen, Kirstinevang og Kornblomsten, og undervejs er Platanbuen kommet til. I alt er der ca. 715 pladser i distriktet.

Distrikt Hedegården består af børnehusene Globen, Sesam, Birkegården, Regnbuen og Dagplejen. I alt er der ca. 290 pladser i distriktet.

Sammen om Børn er udviklet i perioden 2021-2025 og er blevet mulig med økonomisk støtte og opbakning fra Nordea fonden og kommunalbestyrelsen i Ballerup Kommune.

sammenomboern.dk

Serien af videnshæfter

Videnshæfte 1

God kontakt og fællesskab med forældre

- en nøgle til små børns udvikling og deltagelsesmuligheder

Viden og refleksioner, der styrker forældresamarbejde og pædagogisk praksis for at være *Sammen om Børn*

Videnshæfte 2

Professionel praksis med forældre

- 5 kerneelementer der styrker tilknytning og følelsesmæssig udvikling

Viden og refleksioner, der styrker forældresamarbejde og pædagogisk praksis for at være *Sammen om Børn*

Videnshæfte 3

Ledelse af pædagogisk praksis

- der styrker og forankrer fællesskaber med forældre

Viden og refleksioner, der styrker forældresamarbejde og pædagogisk praksis for at være *Sammen om Børn*

